

Direcția
Analitică

CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE

Profilul infractorului

pe cazurile de corupere pasivă, corupere activă și trafic de influență

din analiza sentințelor pe dosarelor de corupție pe anul 2018

Chișinău 2019

Profilul infractorului

Studiul a fost efectuat pe baza informațiilor analizate conform sentințelor adoptate de instanțele în fond în perioada ianuarie - decembrie 2018 și conține o analiză a hotărârilor judecătorești referitoare la art. 256, 324, 325, 326, 333 și 334 Cod penal al Republicii Moldova. Astfel, în analiza profilurilor infractorilor s-a recurs la aceleași categorii, în dependență de tipul infracțiunilor:

- subiecții faptelor de corupere pasivă,
- subiecții faptelor de corupere activă,
- subiecții faptelor de trafic de influență.

1.1 Profilul subiectului pasiv - „corupții” (art.256, 324, 333 CP).

4 din 5 inculpați pe fapte de corupere pasivă sunt **bărbați**. Vârsta medie, la care aceștia sunt predispuși să primească avantaje necuvenite, este de 39 ani. Cât privește locul de muncă al inculpatului, se distinge o majoritate aproape absolută pentru sectorul public, ceea ce reprezintă 92% în coraport cu sectorul privat (8%). 80 la sută din bărbații care au săvârșit fapte de corupție pasivă dețineau funcții de execuție (4 din 5 inculpați), restul exercitând funcții de conducere în momentul săvârșirii infracțiunii.

Abordând personalitatea propriu-zisă a inculpaților, studiul desprinde faptul că 1/3 dintre aceștia (bărbați) sunt caracterizați pozitiv în societate, inclusiv la locul de muncă. Acest fapt constată că în societatea moldovenească nu este percepută corelarea între personalitatea inculpatului și conduita profesională. La fel, se observă că pe banca acuzaților în majoritatea cazurilor ajung persoane care sunt la prima confruntare cu legea penală. Studiul a evidențiat doar un singur caz în care condamnatul avea antecedente penale nestinse.

Femeile reprezintă fiecare a cincea dintre persoanele care au săvârșit fapte de corupere pasivă. Vârsta medie, la care femeile devin sensibile la corupție, este 49 ani. În funcție de locul de muncă, în perioada 2018 se constată un raport de 9 la 1 dintre sectorul public și cel privat. Acest coraport, privit în dinamică, denotă o migrare a inculpaților din sectorul privat în sectorul public. Se menționează faptul că, în 9 din 10 cauze lipsea caracteristica de la locul de trai sau serviciu în privința femeilor, fiind evident că portretul persoanei poartă un caracter formal. Se presupune că faptul dat se datorează modificării legislației procesual penale, care de fapt pune accentul nu pe caracteristica persoanei, prezentarea cărei nu este obligatorie în proces, ci pe circumstanțele ce pot influența real individualizarea pedepsei penale, în special circumstanțele atenuante și agravante expuse în Codul penal. În circa 60% din sentințele analizate, instanța nu a făcut referire la caracteristicile de la locul de trai sau serviciu.

În desenul și tabelul următor sunt prezentate datele pe categoriile de sex, vârstă, loc de muncă și studiile, antecedente, precum și caracteristica oferită de societate.

- vârsta medie de 39 ani;
- în special, angajați ai organelor de drept;
- atentează asupra justiției și ordinii publice.

- vârsta medie de 49 ani;
- angajate, în special, în organele de control;
- atentează asupra bunei desfășurări a activității autorităților publice.

Criteriu		Variabile	2018	
			Bărbați	Femei
Categorii de gen		77%	23%	
Categorii de vârstă	18-29 ani	15%	6%	
	30-39 ani	34%	25%	
	40-49 ani	17%	50%	
	50-59 ani	12%	13%	
	60 ani +	22%	6%	
Loc de muncă	Autorități, instituții publice	92%	94%	
	Întreprinderi, organizații private	8%	6%	
Locul comiterii	Muncă inculpat	67%	70%	
	Alte locuri	33%	30%	
Caracteristica în societate (la locul de muncă și trai)	Cu caracteristică pozitivă	30%	6%	
	Lipsă de caracteristică	70%	94%	
Antecedente penale	Cu antecedente (inclusiv stinse)	17%	6%	
	Fără antecedente	83%	94%	
Studiile	Superioare	82%	75%	
	Medii	18%	25%	
Procedura specială		Art. 364 ¹ CPP, art.80 CP	63%	31%

Multiplele cercetări criminologice confirmă faptul că personalitatea corupților se deosebește esențial de personalitatea altor tipuri de infractori, inclusiv corupători și traficanți de influență. De menționat, că analiza expusă posibil nu reflectă întocmai situația actuală, deoarece deseori infracțiunile de corupție poartă un caracter latent. Activitatea corupțională este dificil de depistat anume și din motivul că ambele părți sunt supuse răspunderii, atât corupții cât și corupătorii, care având interese comune, de fapt nu comunica despre infracțiune.

Totodată, studiul a confirmat că pentru a prezenta un interes sporit corupătorului, persoana publică urmează să ocupe un post mai înalt, având mai multe împuterniciri și atribuții de ordin administrativ. Din profilul persoanei este posibil de presupus că persoana coruptă posedă aptitudini de gândire peste mediu. Pentru a clarifica, este necesar de a indica că corupții în marea majoritate sunt familiști, carieriști cu calități bune profesionale, cu un statut înalt în societate, dispunând de abilități de afaceri.

În argumentarea celor expuse, urmează de evidențiat că pentru ocuparea unei funcții publice în organele publice centrale sau locale, activitatea cărora provoacă interesul corupătorilor, este necesar de a poseda calități profesionale excepționale, erudiție înaltă și o pregătire profesională suficientă, ne mai vorbind de experiență de lucru. Studiul a demonstrat că **persoanele corupte, spre deosebire de corupători și traficanți de influență, în marea majoritate au studii superioare în domeniul de activitate.**

Nu trebuie de exclus și nivelul înalt de educație juridică, fapt care nu este de mirare, ținând cont de faptul că legislația presupune cerințe destul de înalte pentru ocuparea funcțiilor de stat. Astfel, este indiscutabil faptul că deseori subiectul infracțiunilor de corupție este bine informat despre procedura efectuării acțiunilor speciale de investigații sau acțiunilor de urmărire penală. Dispunând de cunoștințe în acest sens, deseori îi permite să-și asigure în măsura posibilităților ascunderea urmelor infracțiunii sau activității infracționale.

Urmează de evidențiat și faptul că cei din categoria „corupților” acceptă cel mai rar examinarea cauzei în procedură simplificată, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală sau 80 Cod penal. În cazul când aceștia sunt reținuți în flagrant, **tind să conteste probele acumulate în cadrul urmăririi penale, încercând astfel să inducă fapta provocării din partea organelor de drept.**

1.2 Profilul subiectului activ - „corupătorii” (art.325, 334 CP).

Datele denotă că 9 din 10 inculpați pe fapte de corupere activă sunt **bărbați**. Vârsta medie, la care bărbații sunt predispuși să ofere avantaje necuvenite este de 29 ani. În funcție de locul de muncă, 9 din 10 cazuri îi revine categoriei sectorului public (autorități publice, instituții și întreprinderi subordonate acestora) și doar un caz îi revine sectorului privat.

Bărbații, în marea lor parte, sunt caracterizați pozitiv în societate, inclusiv la locul de muncă și cel de trai. Această calitate s-a manifestat în 2 din 5 cazuri. La fel ca și în cazul subiecților pasivi, se atestă că pe banca acuzaților ajung persoane care sunt pentru prima dată în conflict cu legea. Bărbații de obicei comit infracțiunea de corupere activă în stradă și automobile.

Comparativ cu bărbații, categoria **femeilor** a fost reprezentată de fiecare a zecea persoană care a săvârșit fapte de corupere activă. **Vârsta medie, la care femeile devin sensibile la acest tip de infracțiune, este de 39 ani. În cazul femeilor, spre deosebire de bărbați, faptele de corupere activă sunt comise doar în edificiile autorităților și sunt îndreptate exclusiv în sectorul public. Similar bărbaților, au fost înregistrate mai multe cazuri de caracterizare pozitivă în societate a inculpaților de gen feminin. La fel, se observă că pe banca acuzaților ajung femei care sunt la prima confruntare cu legea penală.**

În desenul și tabelul următor sunt prezentate datele pe categoriile de sex, vârstă, locul comiterii, studiile, antecedente, precum și caracteristica oferită de societate.

- vârsta medie de 29 ani;
- în special, angajați în sectorul public și neangajați în câmpul muncii (în marea majoritate conducători auto);
- atentează asupra justiției și ordinii publice.

- vârsta medie de 39 ani;
- angajate în sectorul privat sau neangajate în câmpul muncii;
- atentează asupra bunei desfășurări a activității organelor de control.

		2018	
Criteriu	Variabile	Bărbați	Femei
Categorii de gen		91%	9%
Categorii de vârstă	18-29 ani	42%	20%
	30-39 ani	22%	40%
	40-49 ani	24%	20%
	50-59 ani	6%	20%
	60 ani +	6%	-
Obiectul atentării	Autorități publice centrale	92%	100%
	Autoritatea publică locală	8%	0%
Locul comiterii	Edificiu autorității	35%	100%
	Stradă (auto)	65%	-
Caracteristica în societate (la locul de muncă și trai)	Cu caracteristică pozitivă	41%	60%

	Lipsă de caracteristică	59%	40%
Antecedente penale	Cu antecedente (inclusiv stinse)	20%	-
	Fără antecedente	80%	100%
Studiile	Superioare	15%	-
	Medii	85%	100%
Procedură specială	Art. 364 ¹ CPP, art. 80 CP	79%	80%

Din analiza efectuată, este evidentă concluzia privind calitatea morala tipică a corupătorilor, care consideră că comportamentul lor este admisibil și normal. Urmărind scopurile personale, persoana corupătoare egalează calitățile morale ale persoanelor publice cu ale sale proprii și nu dorește să prevadă consecințele acțiunilor sale criminale.

De menționat că în cadrul studierii sentințelor s-a constatat că majoritatea infractorilor decid de a corupe funcționarii imediat după comiterea unui delict, care reprezintă o faptă mai puțin gravă ca crima de corupție activă. Acest „gest” intervine cu speranța absolvirii de răspundere, fără a conștientiza gravitatea infracțiunii de corupere activă. Se presupune, că acest comportament neadecvat este condiționat de starea psiho-emoțională de stres al subiectului, dar și de nivelul său intelectual care nu-i permite de fapt să evalueze corect situația și riscurile.

Evident că un rol important îl joacă și faptul încrederii infractorului că oferta va fi acceptată de funcționar, astfel fiind evidențiată încă o problemă majoră – nivelul de percepție a corupției de către populație.

1.3 Profilul traficantilor (art. 326 CP).

Analiza propusă constată că în 4 din 5 cazuri, traficul de influență a fost săvârșit de către **bărbați**. Vârsta medie, la care aceștia sunt predispuși să comită traficul de influență, este 39 de ani. În 1 din 4 cazuri au fost prezentate caracteristicile, toți inculpații (bărbați) fiind caracterizați pozitiv în societate și la locul de muncă. Totodată, se atestă o majorare a cazurilor când pe banca acuzaților ajung persoane cu antecedente penale (inclusiv stinse). În marea majoritatea cazurilor, bărbații comit acțiunile infracționale în stradă și automobile.

Categoria **femeilor** s-a manifestat în cazul traficului de influență în 1 din 5 cazuri. Vârsta medie, la care acestea devin sensibile faptelor de trafic de influență, este de 39 ani. Totodată, au fost înregistrate mai multe cazuri când inculpații de gen feminin sunt caracterizați pozitiv în societate. Cu toate acestea, femeile cu antecedente penale dispun de aceeași pondere ca bărbații. Spre deosebire de bărbați, femeile sunt predispuse să comită infracțiunea în edificiile autorităților.

În desenul și tabelul următor sunt prezentate datele pe categoriile de sex, vârstă, studii, antecedente, precum și caracteristica oferită de societate.

- vârstă medie de 39 ani;
- în special, polițiști, administratori și juriști din sectorul privat;
- fraudează justiția, ordinea publică, securitatea proprietății și bugetului public.

- vârstă medie de 39 ani;
- angajate în special în educație, justiție și organe de control;
- fraudează justiția și ordinea publică.

Criteriu		2018	
		Bărbați	Femei
Categorii de gen		81%	19%
Categorii de vârstă	18-29 ani	28%	30%
	30-39 ani	38%	37%
	40-49 ani	17%	7%
	50-59 ani	11%	15%
	60 ani +	6%	11%
Obiectul atentării	Autorități publice centrale	74%	78%
	Autoritatea publică locală	26%	22%
Locul comiterii	Edificiu autorității	27%	57%
	Stradă (auto)	49%	39%
	Domicilii	10%	-
	Localuri publice	14%	4%
Caracteristica în societate (la locul de muncă și trai)	Cu caracteristică pozitivă	25%	30%
	Lipsă de caracteristică	75%	70%
Antecedente penale	Cu antecedente (inclusiv stinse)	17%	15%
	Fără antecedente	83%	85%
Studiile	Superioare	53%	37%
	Medii	47%	63%
Procedură specială		Art. 364 ¹ CPP, art. 80 CP	74% 82 %

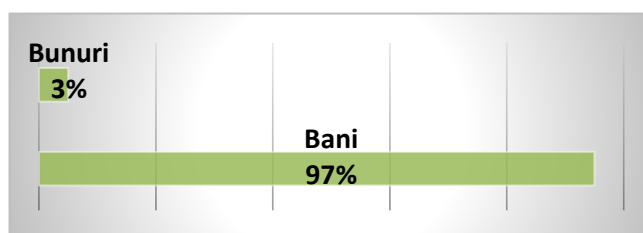
Este necesar de menționat comportamentul subiecților traficului de influență care se caracterizează printr-o manifestare a calităților intelectuale sporite, fiind diferiți de alți subiecți ale infracțiunilor de corupție. Însăși dispoziția art. 326 Cod penal caracterizează „traficantii” în sensul participării atât la acțiunile de corupere activă, cât și la cele de corupere pasivă, fiind evident că profilul traficantului de influență are trăsături caracteristice ale ambilor categorii de infractori. De fapt, există și unele elemente asemănătoare ale traficantilor de influență și subiecților infracțiunilor contra patrimoniului, în special excrocii. Ambele profiluri sunt deosebite printr-o elasticitate a gândirii, prin posibilitatea de a descoperi slăbiciunile victimei și prin soluțiile rapide.

Sentințele examinate permit de a concluziona că anume traficantii de influență încearcă de a manevra în funcție de circumstanțele cauzei, devinind cu depozițiile și alegând versiunea favorabilă a infracțiunii comise în scopul absolvirii de răspunderea mai gravă.

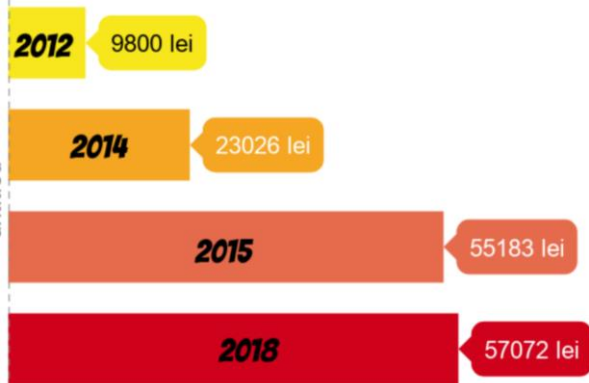
La acest compartiment, este necesar de indicat că în majoritatea cauzelor analizate nu au fost identificate persoanele „corupte” care urmau a fi influențate, inclusiv pe dosarele examinate în procedură specială.

1.4 Obiectul mitei.

În 97% din cazuri, subiecții infracțiunilor de corupție urmăresc obținerea banilor și în restul 3% din cazuri – obținerea bunurilor sau altor avantaje.

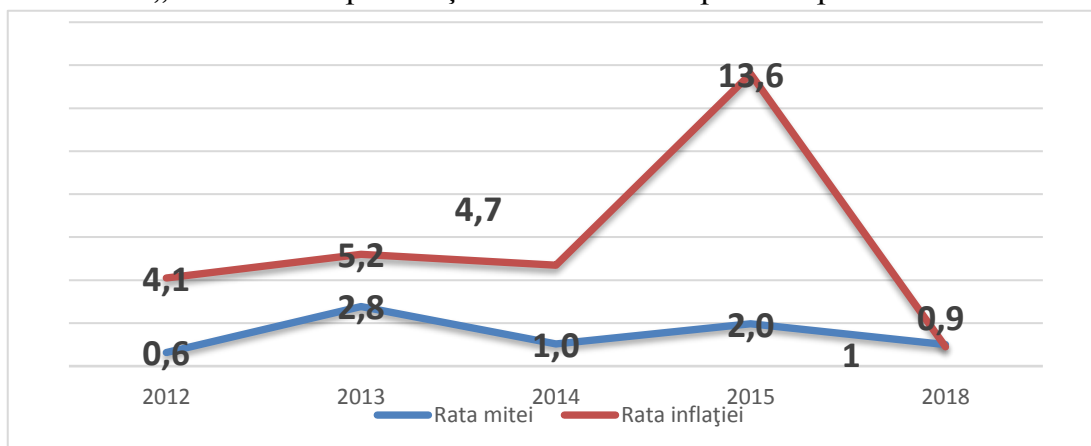

Valoarea medie a mitei

Mita promisă și pretinsă în cauzele de corupție, pe care a fost stabilită vinovăția inculpaților, a atins cifra de 14,7 mln lei. În ultimii ani se atestă ascendența valorii „ofertei” din partea corupților, pe de o parte, și a valorii „cererii” din partea corupătorilor, pe cealaltă parte. **Astfel, dacă în 2015, infractorii operau, în mediu, cu mita de 55.183 lei sau echivalentul 2.500 Euro (cursul mediu 22,0000), atunci, în 2018, valoarea medie a acestora a crescut până la 57.072 lei sau 2.876 Euro (cursul mediu 19,8442).**

Datele denotă și o dependență directă dintre rata mitei medii și rata inflației, ambele urmând aceleași fluctuații pe parcursul perioadei analizate. În acest sens, putem deduce că corupții își ajustează valoarea „cererii” în dependență de fenomenele specifice perioadelor de criză economică.

Concomitent a fost verificată rata medie a mitei în fiecare categorie de infracțiuni analizate, constatându-se o situație, care denotă un fenomen destul de straniu. Astfel, mita medie pe infracțiunile prevăzute de art. 324 Cod penal în cazul bărbaților constituie - 7 848 lei, iar a femeilor – 6 661 lei. În cazurile comiterii infracțiunii prevăzute de art. 325 Cod penal, mita medie la bărbați a atins suma de 11 072 lei, iar la femei – 5 574 lei. Totodată, cel mai alarmant este că în cazul comiterii traficului de influență prevăzut de art. 326 CP, suma medie a mijloacelor bănești pretinse a constituit 109 528 lei pentru bărbați și 62 914 lei pentru femei.

Criteriu		Valoare medie a mitei
Art. 324 CP	Bărbați	7 848
	Femei	6 661
Art. 325 CP	Bărbați	11 072
	Femei	5 574
Art. 326 CP	Bărbați	109 528
	Femei	62 914

În această ordine de idei, se evidențiază faptul creșterii substanțiale a valorii mitei anume la traficantii de influență. Făcând o comparație simplă în acest sens, se constată că valoarea mitei pe dosarele de trafic de influență depășește de 14 ori valoarea mitei pe dosarele de corupere activă în cazul bărbaților și de 9,5 ori în cazul femeilor.

Constatarea menționată permite de a presupune că corupții manifestă o reacție firească în circumstanțele unui pericol real de a fi identificate. Astfel, tot mai puține persoane publice pretind

și primesc personal bunuri, servicii, privilegii sau avantaje ilicite, în majoritatea cazurilor folosind serviciile traficantilor de influență, care asigură o încredere și stabilitate infracțională.

Concluzii

În R. Moldova, ponderea persoanelor implicate în acte de corupție, în funcție de gen, rămâne a fi neschimbată: 80-85% în cazul bărbaților și 15-20% în cazul femeilor. Însă, o creștere esențială a vulnerabilității față de corupție se atestă la bărbații și femeile cu vârsta între 30-39 ani. Atât pentru bărbați, cât și pentru femei, domeniul justiției și ordinii publice rămâne a fi cel mai vulnerabil.

Dacă bărbații încearcă să-și ascundă acțiunile infracționale, săvârșindu-le în automobile sau stradă, atunci femeile găsesc birourile de serviciu mai sigure pentru comiterea infracțiunilor. Îmbogățirea rămâne a fi scopul principal al actelor de corupție pentru toate categoriile de făptuitori. Însă, în cazul femeilor, valoarea medie a mitei este mai mica decât valoarea operată de bărbați.

Din rezultatele studiului, se desprinde profilul general al făptuitorilor de acte de corupție, fiind determinat, prioritar, de bărbații cu vârsta de 30-39 ani, aflați în funcții publice de execuție din domeniul justiției și ordinii publice, care săvârșesc acte de corupție în biroul de serviciu sau stradă urmărind scopul îmbogățirii.

În 97% din cazuri, inculpații au utilizat banii ca principalul mijloc de motivare sau plată a funcționarului în soluționarea anumitor probleme. De aici se desprinde dorința funcționarilor corupți de a se îmbogăți într-un mod rapid și ușor care prevalează cu mult peste riscul de fi sancționați de legea penală.

Totodată, datele denotă că subiecții corupți își racordează valoarea „cererii” în funcție de perioadele de criză economică. De altfel, s-a stabilit că rata mitei medii urmărește aceleași fluctuații ca și rata inflației pe parcursul perioadei analizate. În acest sens, frecvente sunt cazurile când inculpații au acceptat și/sau au primit bani în valută liber convertibilă, în special Euro.

Majorarea valorii medii a mitei, în special la traficantii de influență, confirmă că comportamentul infractorilor precum și profilul acestora se modifică substantial drept reacție la acțiunile Statului, indiferent dacă acestea rezultă din anumite modificări ale legislației sau din acțiunile organelor de drept. Se evidențiază faptul conlucrării diferitor categorii de infractori și comiterii de către aceștea a unor infracțiuni prin înțelegere prealabilă.

De asemenea, e important de menționat că pedeapsa stabilită pentru comiterea traficului de influență este cea mai blândă din pedepsele infracțiunilor analizate, iar în acest context se accentuează și riscul apicării pedepselor non privative de libertate. În același timp, se atestă tendința traficantilor de influență de a manevra în funcție de circumstanțele cauzei, modificând depozițiile și alegând versiunea favorabilă a infracțiunii comise în scopul absolvirii de răspunderea mai gravă.